

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

1^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνεδρίασε στις 27 Ιανουαρίου 2025 με την εξής σύνθεση: Ιωάννης-Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Πρόεδρος, Αικατερίνη Ζερβού, Μέλος-Εισηγήτρια και Αθηνά Μπουζιούρη, Μέλος.

-Για να εξετάσει την προδικαστική προσφυγή με ημερομηνία 19.12.2024 και Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ **1866/20.12.2024** του οικονομικού φορέα «...» (στο εξής «ο προσφεύγων») που εδρεύει στις ..., οδός ... αρ.

ΚΑΤΑ

-Της ... (στο εξής «η αναθέτουσα αρχή») που εκπροσωπείται νόμιμα.

-Της εταιρείας με την επωνυμία «...» και το διακριτικό τίτλο «...» (στο εξής «η παρεμβαίνουσα»), που εδρεύει στο ..., οδός ... και εκπροσωπείται νόμιμα.

=====

Με την προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα ζητά να ακυρωθεί η απόφαση της ... της αναθέτουσας αρχής με αριθμό .../2024 (Απόσπασμα από το Πρακτικό .../... .2024, Θέμα 23ο), με την οποία εγκρίθηκε το Πρακτικό με αριθμό Ι της ...η2024.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια.

Μελέτησε τα σχετικά έγγραφα.

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο.

1. Για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο ποσού 1.010,00 ευρώ σύμφωνα με τα άρθρα 363 ν. 4412/2016 και 5 πδ 39/2017 και την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ (κωδικός ηλεκτρονικού παραβόλου: ...).

2. Με τη Διακήρυξη της αναθέτουσας αρχής με αριθμό ... προκηρύχθηκε ανοικτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός με αντικείμενο την ανάδειξη αναδόχου για την κατασκευή του έργου «...» συνολικής εκτιμώμενης αξίας ... ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Ως κριτήριο ανάθεσης ορίστηκε με τη Διακήρυξη αυτό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς με βάση την τιμή και ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών η ...η2024. Η Διακήρυξη αναρτήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ στις2024 (ΑΔΑΜ: ...) και στο ΕΣΗΔΗΣ, μέσω του οποίου διενεργείται ο διαγωνισμός με συστημικό α/α

3. Η προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον κατατέθηκε στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στις 19.12.2025, η δε προσβαλλομένη κοινοποιήθηκε μαζί με τις αιτιολογήσεις των προσφορών των συμμετεχόντων στους ενδιαφερόμενους διά μέσου της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 09.12.2024, β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του πδ 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε αυθημερόν στην ΕΑΔΗΣΥ με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

4. Με την Πράξη του Προέδρου του 1ου Κλιμακίου με αριθμό .../2024 ορίστηκε η εισηγήτρια και η ημερομηνία εξέτασης της προσφυγής και η αναθέτουσα αρχή κατέθεσε εμπρόθεσμα τις απόψεις της σχετικά με την προδικαστική προσφυγή στις 24.12.2024. Η παρεμβαίνουσα κατέθεσε εμπρόθεσμα την παρέμβασή της στις 30.12.2024, δεδομένου ότι η προσφυγή κοινοποιήθηκε στις 20.12.2024. Η προσφεύγουσα κατέθεσε το υπόμνημά της επί των απόψεων της αναθέτουσας αρχής εμπρόθεσμα στις 30.12.2024, ήτοι την επόμενη εργάσιμη μετά την πάροδο της προβλεπόμενης προθεσμίας καθώς και δεύτερο υπόμνημα επί των ισχυρισμών της παρεμβαίνουσας στις 07.01.2025 επίσης την επόμενη εργάσιμη μετά την πάροδο της προβλεπόμενης προθεσμίας.

5. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 360 του ν. 4412/2016 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του πδ 39/2017 προβλέπεται ότι: *«Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής*

Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».

6. Η Διακήρυξη αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΣτΕ 2287/2022 σκ.15, 1647/2022 σκ.20, 1217/2018, σκ. 5, 2434/2017, σκ. 5, 1086/2015, σκ. 5, 4901/2014, σκ. 8, 2551/2013, 5022/2012, 2635/2009, ΕΑ ΣτΕ 15/2021, 352/2016, 53/2011, 241/2020, Πράξεις VI Τμήματος ΕλΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224/2007, 78/2007, 19/2005 και αποφάσεις 7ου Τμ. Ε.Σ 539/2024, 2106/2021 κ.α.):

7. Με τον **πρώτο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής η προσφεύγουσα στρέφεται κατά της προσφοράς της παρεμβαίνουσας και προβάλλει ότι εσφαλμένα κρίθηκε αποδεκτή, παρά το γεγονός ότι συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού, που προβλέπεται στο άρθρο 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016, κατά το οποίο «Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: [...] ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης».

8. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι αν και ο παραπάνω δυνητικά προβλεπόμενος λόγος αποκλεισμού έχει καταστεί υποχρεωτικός, με βάση τον όρο 22.Α.4. περ. ζ' της επίμαχης Διακήρυξης, κατά τον οποίο «Αποκλείεται από τη συμμετοχή στην παρούσα διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης

προσφέρων σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: (...) (ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωσή των κριτήριων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 του ν. 4412/2016, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, καθώς και του άρθρου 23 της παρούσας», η Επιτροπή του Διαγωνισμού δεν διάγνωσε τη συνδρομή του, εφόσον η παρεμβαίνουσα απάντησε αρνητικά στο σχετικό πεδίο του ΕΕΕΣ.

9. Πιο συγκεκριμένα με τον προβαλλόμενο ισχυρισμό η προσφεύγουσα επικαλείται το περιεχόμενο της απόφασης του παρόντος Κλιμακίου της ΕΑΔΗΣΥ με αριθμό 769/2024. Η απόφαση αυτή αφορούσε τη συμμετοχή της παρεμβαίνουσας σε διαγωνισμό της ... και με αυτήν κρίθηκε ότι η προσφορά της θα έπρεπε να έχει απορριφθεί από την αναθέτουσα αρχή, λόγω του γεγονότος ότι κατά το χρόνο υποβολής του ΕΕΕΣ της είχε ήδη εκδοθεί η απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της ... με αριθμό .../2023 (Πρακτικό 3ο/... .2023), με την οποία η παρεμβαίνουσα κηρύχθηκε έκπτωτη από το διαγωνισμό για την εκτέλεση του έργου «...». Η έκπτωση επήλθε διότι δεν κατέθεσε εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτήν της Ειδικής Πρόσκλησης (...-...-2022 ...), την απαιτούμενη εγγυητική καλής εκτέλεσης ποσού ...€ καθώς επίσης και την υπεύθυνη δήλωση της Κ.Υ.Α. .../...-...-2007 (Β ...). Κατά συνέπεια, με την απόφαση της ΕΑΔΗΣΥ με αριθμό 769/2024 κρίθηκε ότι η παρεμβαίνουσα, κατά την υποβολή προσφοράς σε διαγωνισμό της ... έδωσε εσφαλμένα αρνητικές απαντήσεις στα ερωτήματα, που αφορούν στην προηγούμενη τέλεση σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος και στην πρόωρη καταγγελία, στην επιβολή αποζημιώσεων ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις και επομένως συνέτρεχαν οι σχετικοί λόγοι αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. στ' και θ' του ν. 4412/2016. («4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: (...) στ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση

ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις, (...) θ) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα, ότι ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του».

10. Στη συνέχεια, όπως προβάλλει η προσφεύγουσα, σε συμμόρφωση με την παραπάνω απόφαση της ΕΑΔΗΣΥ εκδόθηκε απόφαση της ... Επιτροπής της ... με αριθμό .../2024 (ΑΔΑ: ...), με την οποία εγκρίθηκε το Πρακτικό της Επιτροπής του Διαγωνισμού για τον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής του προσωρινού αναδόχου με ημερομηνία 04.06.2024 και η παρεμβαίνουσα αποκλείσθηκε από τον οικείο διαγωνισμό.

11. Ακόμα, η προσφεύγουσα επικαλείται το περιεχόμενο της απόφασης της ΕΑΔΗΣΥ με αριθμό 1059/2024. Η απόφαση αυτή αφορούσε τη συμμετοχή της παρεμβαίνουσας σε διαγωνισμό της ... και με αυτήν κρίθηκε ότι η προσφορά της θα έπρεπε να έχει απορριφθεί από την αναθέτουσα αρχή, λόγω του γεγονότος ότι απάντησε αρνητικά και δεν δήλωσε στα σχετικά πεδία του ΕΕΕΣ που κατέθεσε την έκπτωση της από προηγούμενη διαγωνιστική διαδικασία της ..., η οποία έκπτωση στοιχειοθετεί τον λόγο αποκλεισμού της «σοβαρής ή επαναλαμβανόμενης πλημμέλειας κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις» και του «σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος».

12. Επιπλέον, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, το γεγονός ότι η παρεμβαίνουσα γνώριζε, κατά το χρόνο συμμετοχής της στους παραπάνω διαγωνισμούς της ... και της ... την έκπτωσή της από προηγούμενη σύμβαση και άρα τη συνδρομή στο πρόσωπό της του επίμαχου λόγου αποκλεισμού,

συνεπάγεται ότι παρείχε ψευδείς δηλώσεις και απέκρυψε πληροφορίες σχετικά με τους παραπάνω υφιστάμενους λόγους αποκλεισμού. Συνεπώς, κατά τον προβαλλόμενο ισχυρισμό στην κρινόμενη περίπτωση συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' (*«εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης»*), ο οποίος μεταφέρθηκε ως υποχρεωτικός λόγος αποκλεισμού στο κανονιστικό πλαίσιο της επίμαχης διαγωνιστικής διαδικασίας με τον όρο 22.Α.4. περ. ζ'. Κατ' επέκταση η παρεμβαίνουσα εσφαλμένα απάντησε αρνητικά στο ΕΕΕΣ, που κατέθεσε στον επίμαχο διαγωνισμό, στο ερώτημα *«Ψευδείς δηλώσεις, απόκρυψη πληροφοριών, ανικανότητα υποβολής δικαιολογητικών, απόκτηση εμπιστευτικών πληροφοριών - Ο οικονομικός φορέας επιβεβαιώνει ότι: α) έχει κριθεί ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής»*, καθόσον μάλιστα το ερώτημα αυτό καταλαμβάνει και ψευδείς δηλώσεις που παρασχέθηκαν σε προγενέστερες διαγωνιστικές διαδικασίες, αξιολογώντας γενικά την συμπεριφορά του συμμετέχοντα. Τέλος, κατά την προσφεύγουσα, ακόμα και αν θεωρηθεί ότι οι παραπάνω αρνητικές απαντήσεις της παρεμβαίνουσας, που δόθηκαν ψευδώς και επαναλαμβανόμενα σε προγενέστερες διαγωνιστικών διαδικασίες (της ... και της ...) δεν θεμελιώνουν τον λόγο αποκλεισμού, που αφορά στην παροχή ψευδών δηλώσεων, σε κάθε περίπτωση θεμελιώνεται ο δεύτερος αναφερόμενος στην ίδια διάταξη λόγος αποκλεισμού της απόκρυψης πληροφοριών.

13. Με τον **δεύτερο λόγο**, που προβάλλεται κατά της παρεμβαίνουσας, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι στην κρινόμενη περίπτωση συντρέχει επιπλέον ο λόγος αποκλεισμού που προβλέπεται στο άρθρο 73 παρ. 4 περ. θ' του ν. 4412/2016, κατά το οποίο *«Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: [...] θ) εάν η*

αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα, ότι ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του». Ο παραπάνω δε δυνητικός λόγος αποκλεισμού έχει μεταφερθεί ως υποχρεωτικός στο κανονιστικό πλαίσιο της επίμαχης Διακήρυξης με τον όρο 22.Α.4. περ. θ', στον οποίο ορίζεται ότι «Αποκλείεται από τη συμμετοχή στην παρούσα διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης προσφέρων σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις [...] θ) οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει σε αμφιβολία την ακεραιότητά του». Ειδικότερα, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η παρεμβαίνουσα όφειλε να έχει απαντήσει καταφατικά στο Μέρος III - Πεδίο Γ του ΕΕΕΣ που κατέθεσε και συγκεκριμένα στο ερώτημα «Ένοχος σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος - Έχει διαπράξει ο οικονομικός φορέας σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα;», ενώ απάντησε αρνητικά και δεν δήλωσε την έκπτωση της από προηγούμενη σύμβαση και επομένως τη συνδρομή στο πρόσωπο της του συγκεκριμένου λόγου αποκλεισμού.

Από τον ηλεκτρονικό φάκελο της προσφοράς της παρεμβαίνουσας σχετικά με τους δύο παραπάνω λόγους προσφυγής προκύπτουν τα εξής:

14. Στο άρθρο 73 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «(...) 4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: (...) στ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις, ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, (...) θ) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα

μέσα, ότι ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του».

15. Επίσης, στον όρο 22.Α.4. της Διακήρυξης ορίζεται ότι «Αποκλείεται από τη συμμετοχή στην παρούσα διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης προσφέρων σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: (...) (στ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις, (ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτήριων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79 του ν. 4412/2016, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, καθώς και του άρθρου 23 της παρούσας, (...), (θ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει σε αμφιβολία την ακεραιότητά του».

16. Τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις επιλογής και οι διατάξεις περί αποκλεισμού υποψήφιων αναδόχων στο πλαίσιο της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων και υπό το πρίσμα του ν. 4412/2016, θα πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται ουσιαστικά, και όχι τυπολατρικά, με βασικό γνώμονα την εξυπηρέτηση της θεμελιώδους αρχής του ελεύθερου, πραγματικού και αποτελεσματικού ανταγωνισμού που εγγυάται την ακώλυτη πρόσβαση όλων των υποψηφίων στην αγορά των δημόσιων συμβάσεων (βλ. Α. Σπυρίδωνος, «Δημόσιο συμφέρον και λόγοι αποκλεισμού υποψηφίων στις δημόσιες συμβάσεις», ΘΠΔΔ 6/2017, σελ. 537 επόμε.). Επομένως, οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να προβαίνουν σε σχετική δήλωση η οποία, όχι μόνο δεν επιφέρει τον αυτόματο αποκλεισμό τους, αλλά τους παρέχει τη δυνατότητα να εκθέσουν ενώπιον της αναθέτουσας αρχής τους λόγους για τους οποίους δεν διακυβεύεται

σε περίπτωση εκ μέρους τους ανάληψης της σύμβασης, η ορθή εκτέλεσης της. Ειδικότερα, η παραπάνω σχετική δήλωση εκ μέρους του οικονομικού φορέα στο ΕΕΕΣ του περί συνδρομής στο πρόσωπό του κάποιας περίπτωσης δυνητικού λόγου αποκλεισμού, μαζί με την εκ μέρους του παράθεση εξηγήσεων, λεπτομερειών, όπως και τυχόν ανάλυση των επανορθωτικών μέτρων, που ο ίδιος έλαβε, **συνιστούν αναγκαίες προϋποθέσεις** για την περαιτέρω θεμελίωση της υπέρ αυτού ευνοϊκής διαδικασίας του άρθρου 73 παρ. 7 επ. του ν. 4412/2016. Όπως δε έχει κριθεί (ΣΤΕ 753/2020, ΕΑ ΣΤΕ 40/2019), η απάντηση οικονομικού φορέα σε ερώτημα του ΕΕΕΣ αναφορικά με το Μέρος ΙΙΙ («Λόγοι αποκλεισμού») Τμήμα Γ, αφορά σε δήλωση πραγματικού γεγονότος και μόνον και δεν είναι αντικείμενο ερωτήματος η εκ μέρους του διαγωνιζομένου φορέα δήλωση, αν συντρέχει στο πρόσωπό του λόγος αποκλεισμού, εξαιτίας του πραγματικού αυτού γεγονότος. Ακόμη, έχει κριθεί πως «η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προβαίνει στη δική της αξιολόγηση της συμπεριφοράς του οικονομικού φορέα στον οποίο είχε επιβληθεί, στα πλαίσια προγενέστερης δημόσιας συμβάσεως, κύρωση, την οποία αυτός δήλωσε στο ΕΕΕΣ/ΤΕΥΔ, στο πεδίο των λόγων αποκλεισμού. Συναφώς, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εξετάσει επιμελώς και αμερόληπτα, βάσει όλων των κρίσιμων στοιχείων, ιδίως της κυρωτικής αποφάσεως και λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αναλογικότητας, αν πρόκειται για σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους συμβατικής απαίτησης, και αν ο οικονομικός αυτός φορέας είναι, κατά την άποψή της, υπεύθυνος γι' αυτήν, προκειμένου να εκτιμήσει την ακεραιότητα και την αξιοπιστία του και να κρίνει αν έχει κλονιστεί η σχέση εμπιστοσύνης που πρέπει να τη συνδέει μαζί του ενόψει της υπό ανάθεση σύμβασης (πρβλ. απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2019, C-267/18, Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 SA κατά Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA)» (ΔΕφΑθηνών 370/2022). Ο δε σκοπός θέσπισης των λόγων αποκλεισμού συνίσταται στην πληρέστερη δυνατή ενημέρωση της αναθέτουσας αρχής για την προηγούμενη συμπεριφορά των συμμετεχόντων, στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η συμπεριφορά τους σε προηγούμενες διαγωνιστικές διαδικασίες. Συναφώς, δεν ανάγεται στην υποκειμενική κρίση κάθε προσφέροντος η υπαγωγή κάθε τυχόν πραγματικού περιστατικού σε συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού, καθώς, στην περίπτωση αυτή θα μπορούσε ο προσφέρων να προκαταλάβει την κρίση της αναθέτουσας αρχής

και να αποκρύπτει από αυτήν ουσιώδη γεγονότα ή σε κάθε περίπτωση, γεγονότα την ουσία των οποίων, κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, δεν μπορεί να υποθέσει εκ των προτέρων, στερώντας από την αναθέτουσα αρχή την εξουσία άσκησης της ευχέρειάς της σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 4 του ν. 4412/2016, σχετικά με τον έλεγχο διάγνωσης ή μη των σχετικών λόγων αποκλεισμού.

17. Στην επίμαχη Διακήρυξη, στον όρο 23.1 προβλέπεται ότι οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν να δηλώσουν στο ΕΕΕΣ, αν συντρέχει λόγος αποκλεισμού του όρου 22.Α.4. της Διακήρυξης. Ειδικότερα, στο άρθρο 22.Α.4. θεσπίζονται, μεταξύ άλλων, ως λόγοι αποκλεισμού, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ο οικονομικός φορέας έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις (περ. στ), έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές (περ. ζ), ή έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του (περ. θ). Επομένως, με τη συμπερίληψη τους στη Διακήρυξη, που αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού, οι προαναφερθείσες περιπτώσεις ανάγονται σε υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού.

18. Στην προκειμένη περίπτωση η παρεμβαίνουσα εταιρεία κατέθεσε το ΕΕΕΣ για τη συμμετοχή της στο διαγωνισμό (βλ. ηλεκτρονικό αρχείο με την ονομασία «...»). Στο Μέρος ΙΙΙ «Λόγοι Αποκλεισμού» και συγκεκριμένα στο ερώτημα Γ' «Λόγοι που σχετίζονται με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικό παράπτωμα» και στο πεδίο «Ένοχος σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος - Έχει διαπράξει ο οικονομικός φορέας σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα;» η β' παρεμβαίνουσα έδωσε την απάντηση «ΟΧΙ».

19. Στη συνέχεια, στο ερώτημα «Πρόωρη καταγγελία, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις - Έχει υποστεί ο οικονομικός φορέας πρόωρη καταγγελία

προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης, ή επιβολή αποζημιώσεων ή άλλων παρόμοιων κυρώσεων σε σχέση με την εν λόγω προηγούμενη σύμβαση»; η παρεμβαίνουσα έδωσε την απάντηση «ΝΑΙ» και στη συνέχεια στο πεδίο «Παρακαλώ αναφέρετε λεπτομερείς πληροφορίες» δήλωσε τα εξής «Με την υπ' αριθ. .../2023 απόφαση (επισυνάπτονται ως σχετ. 1) της Οικονομικής Επιτροπής της ... η εταιρεία μας κηρύχθηκε έκπτωτη από την εργολαβία «...» και εγκρίθηκε η κατάπτωση της υπ' αριθ. .../...-...-2021 εγγυητικής επιστολής συμμετοχής της εταιρίας μας ποσού ... ευρώ εκδόσεως του ...» και στο επόμενο πεδίο «Σε περίπτωση καταδίκης, ο οικονομικός φορέας έχει λάβει μέτρα που να αποδεικνύουν την αξιοπιστία του παρά την ύπαρξη σχετικού λόγου αποκλεισμού ("αυτοκάθαρση");» απάντησε «ΝΑΙ» και παρέθεσε αναλυτικά τα επανορθωτικά μέτρα που έλαβε.

20. Τέλος, στο πεδίο «Ψευδείς δηλώσεις, απόκρυψη πληροφοριών, ανικανότητα υποβολής δικαιολογητικών, απόκτηση εμπιστευτικών πληροφοριών - Ο οικονομικός φορέας επιβεβαιώνει ότι: α) έχει κριθεί ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, β) έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές, γ) δεν ήταν σε θέση να υποβάλει, χωρίς καθυστέρηση, τα δικαιολογητικά που απαιτούνται από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα, και δ) έχει επιχειρήσει να επηρεάσει με αθέμιτο τρόπο τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, να αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες που ενδέχεται να του αποφέρουν αθέμιτο πλεονέκτημα στη διαδικασία σύναψης σύμβασης ή να παράσχει εξ αμελείας παραπλανητικές πληροφορίες που ενδέχεται να επηρεάσουν ουσιωδώς τις αποφάσεις που αφορούν τον αποκλεισμό, την επιλογή ή την ανάθεση;» η παρεμβαίνουσα έδωσε την απάντηση «ΟΧΙ».

21. Η προσφεύγουσα, επικαλούμενη και τα όσα παραπάνω αναφέρονται σχετικά με την υποχρέωση των συμμετεχόντων να δηλώσουν ως πραγματικό γεγονός την συνδρομή προβλεπόμενου λόγου αποκλεισμού στο ΕΕΕΣ, που καταθέτουν ως δικαιολογητικό συμμετοχής, ισχυρίζεται ότι η παρεμβαίνουσα όφειλε να έχει

απαντήσει καταφατικά στα πεδία του ΕΕΕΣ «Ψευδείς δηλώσεις, απόκρυψη πληροφοριών, ανικανότητα υποβολής δικαιολογητικών, απόκτηση εμπιστευτικών πληροφοριών» και «Έχει διαπράξει ο οικονομικός φορέας σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα;». Και αυτό γιατί κατά την υποβολή του ΕΕΕΣ της παρεμβαίνουσας είχαν ήδη εκδοθεί οι αποφάσεις της ΕΑΔΗΣΥ, με τις οποίες κρίθηκε ότι για τη συμμετοχή της τελευταίας σε προηγούμενες διαγωνιστικές διαδικασίες της ... και της ... συνέτρεχαν οι λόγοι αποκλεισμού, που αφορούν στην προηγούμενη τέλεση σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος και στην πρόωρη καταγγελία σύμβασης, λόγω της απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής της ... με αριθμό .../2023, με την οποία η παρεμβαίνουσα κηρύχθηκε έκπτωτη από το διαγωνισμό για την εκτέλεση του έργου «...», επομένως αποδείχθηκε ότι σε προηγούμενες διαγωνιστικές διαδικασίες είχε αποκρύψει στοιχεία από την αναθέτουσα αρχή και επίσης η παραπάνω έκπτωση στοιχειοθετεί περίπτωση σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος.

22. Όπως επίσης έχει κριθεί (βλ. 1800/2024, 1954/2023, 2514, 2646, 2647/2022, 754/2020), από τις παραπάνω διατάξεις του νόμου και τις αντίστοιχες ρυθμίσεις της Διακήρυξης συνάγεται ότι ανακριβής δήλωση του διαγωνιζομένου σχετικά με την (μη) συνδρομή λόγων αποκλεισμού, η οποία περιλαμβάνεται στο υποβαλλόμενο με την προσφορά του ΕΕΕΣ, έχει αναχθεί από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 73 παρ. 4 περ. γ' και ζ', 79 παρ. 1 και 5, και 104 παρ. 1 ν. 4412/2016, καθώς επίσης και τον Εκτελεστικό Κανονισμό 1026/7 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το ΕΕΕΣ, σε αυτοτελή λόγο αποκλεισμού, ο οποίος προβλέπεται από την Διακήρυξη και συνεπάγεται, εφόσον διαπιστωθεί, την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να αποκλείσει τον διαγωνιζόμενο που υπέβαλε αντικειμενικά ανακριβή δήλωση.

23. Ακόμα, για τον αποκλεισμό οικονομικού φορέα λόγω απόκρυψης πληροφοριών σχετικά με τη συνδρομή ή μη λόγου αποκλεισμού, αρκεί η στοιχειοθέτηση αντικειμενικά ανακριβούς δήλωσης, χωρίς να απαιτείται και η διενέργεια συμπληρωματικής έρευνας σχετικά με το εάν η ανακριβής δήλωση έγινε με πρόθεση του οικονομικού φορέα, δεδομένου ότι τέτοια αξιολόγηση σχετίζεται με άλλη διακεκριμένη και αυτοτελή περίπτωση αποκλεισμού («εάν ο

οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων») που συνυπάρχει στην ίδια διάταξη του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016 και του άρθρου 2.2.3.4.ζ' της Διακήρυξης (βλ. ΣΤΕ 1954/2023, 2647/2022, 2514/2022, ΔΕΦΑΘ 2645/2024, 865/2022 κ.α.).

24. Κατόπιν των παραπάνω, βάσιμα η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή όφειλε να έχει διαγνώσει ότι συντρέχουν για την παρεμβαίνουσα οι λόγοι αποκλεισμού, που προβλέπονται ως υποχρεωτικοί στον όρο 22.Α.4. περ. ζ' και θ' της Διακήρυξης και κατ' επέκταση η τελευταία όφειλε να έχει δώσει καταφατικές απαντήσεις στα σχετικά ερωτήματα του ΕΕΕΣ. Και αυτό γιατί στην προκείμενη περίπτωση έχει ήδη κριθεί με τις προαναφερθείσες αποφάσεις της ΕΑΔΗΣΥ, οι οποίες δεν προκύπτει ότι έχουν ακυρωθεί, ότι οι συμβατικές παραβάσεις που οδήγησαν στην έκπτωση της προσφεύγουσας συνιστούσαν και περίπτωση σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος. Η συνδρομή του παραπάνω λόγου αποκλεισμού δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η παρεμβαίνουσα απάντησε θετικά σε διακριτό ερώτημα του ΕΕΕΣ, που αφορά άλλον λόγο αποκλεισμού, ήτοι την πρόωρη καταγγελία σύμβασης, καθώς όφειλε να απαντήσει καταφατικά και στα δύο ερωτήματα. Επιπλέον, το γεγονός ότι η παρεμβαίνουσα δεν δήλωσε στο ΕΕΕΣ της την προηγούμενη απόκρυψη στοιχείων, ήτοι της έκπτωσής της από διαγωνιστική διαδικασία, συνιστά έτερο λόγο αποκλεισμού του όρου 22.Α.4. περ. ζ', ανεξάρτητα από την πρόθεση ή μη του οικονομικού φορέα. Συνεπώς, η προσφορά της παρεμβαίνουσας θα έπρεπε να κριθεί απορριπτέα πρωτίστως λόγω του γεγονότος ότι η παρεμβαίνουσα απάντησε αρνητικά στο ερώτημα του ΕΕΕΣ σχετικά με την προηγούμενη τέλεση σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος αφού η κήρυξή της ως έκπτωτης συνιστά τέτοια περίπτωση και επιπλέον διότι απάντησε αρνητικά στο ερώτημα του ΕΕΕΣ σχετικά με την απόκρυψη πληροφοριών, παρότι από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης προκύπτει το αντίθετο. Επομένως, **ο πρώτος και ο δεύτερος λόγος** της προδικαστικής προσφυγής **θα πρέπει να γίνουν δεκτοί.**

25. Μετά τα παραπάνω, η προσφορά της παρεμβαίνουσας είναι απορριπτέα, καθώς οι δύο πρώτοι λόγοι που προβλήθηκαν κατά της αποδοχής της έγιναν δεκτοί ως βάσιμοι, ενώ παρέλκει η εξέταση **του τρίτου λόγου** που προβάλλει η

προσφεύγουσα κατά αυτής, δεδομένου η παραπάνω πλημμέλεια, παρέχει αυτοτελές νόμιμο έρεισμα για την απόρριψή της (πρβλ. ΣτΕ ΕΑ 274/2018, 344/2017, 47/2017, 296/2016, ΔΕφΠειρ. Ν95/2020 ΔΕφΑθ. 279/2019, 239/2019, ΔΕφΘεσ/νικής 83/2019 κ.α.).

26. Με τον **τέταρτο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής η προσφεύγουσα στρέφεται κατά της προσφοράς της εταιρείας «...» και ισχυρίζεται ότι η προσφορά της θα έπρεπε να κριθεί απορριπτέα, λόγω εσφαλμένης συμπλήρωσης του ΕΕΕΣ. Πιο συγκεκριμένα, κατά τον προβαλλόμενο ισχυρισμό στο Μέρος IV του ΕΕΕΣ της παραπάνω εταιρείας «Κριτήρια επιλογής» και στο πεδίο Α *«Καταλληλότητα - Ο οικονομικός φορέας πρέπει να παράσχει πληροφορίες μόνον όταν τα σχετικά κριτήρια επιλογής έχουν προσδιοριστεί από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα στη σχετική προκήρυξη/γνωστοποίηση ή στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης που αναφέρονται στην προκήρυξη /γνωστοποίηση - Εγγραφή στο σχετικό επαγγελματικό μητρώο - Ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος στα σχετικά επαγγελματικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος μέλος εγκατάστασής του, όπως περιγράφεται στο παράρτημα XI της οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Οι οικονομικοί φορείς από ορισμένα κράτη μέλη μπορεί να οφείλουν να συμμορφώνονται με άλλες απαιτήσεις που καθορίζονται στο παράρτημα αυτό»* η εταιρεία «...» απάντησε καταφατικά, χωρίς όμως να προσδιορίζει και να δηλώνει οποιοδήποτε στοιχείο σχετικά με την εγγραφή της στο ΜΕΕΠ, έτσι ώστε να μπορεί να ελεγχθεί από την αναθέτουσα αρχή η πλήρωση του σχετικού κριτηρίου επιλογής. Επίσης, στο ερώτημα *«Εάν η σχετική τεκμηρίωση διατίθεται ηλεκτρονικά, αναφέρετε:»* η πιο πάνω εταιρεία απάντησε «ΟΧΙ».

27. Κατά την προσφεύγουσα η παραπάνω παράλειψη αναφοράς των στοιχείων εγγραφής του ΜΕΕΠ στο Μέρος IV του ΕΕΕΣ της, που αφορά στην πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, συνιστά παράβαση του όρου 22.Β. της Διακήρυξης, κατά τον οποίο *«Όσον αφορά την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, απαιτείται οι οικονομικοί φορείς να είναι εγγεγραμμένοι στο σχετικό επαγγελματικό μητρώο που τηρείται στο κράτος εγκατάστασής τους. Ειδικά οι προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα απαιτείται να είναι*

εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) για το χρονικό διάστημα που εξακολουθούν να ισχύουν οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 65 του π.δ. 71/2019 ή στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημόσιων Έργων (ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.), από την έναρξη ισχύος του τελευταίου ή στα Μητρώα Περιφερειακών Ενοτήτων, ανά περίπτωση, στην κατηγορία/-ιες έργου του άρθρου 21 της παρούσας. Οι προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι στα Μητρώα του παραρτήματος ΧΙ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016». Σχετικά με τον παραπάνω λόγο προσφυγής λεκτέα τα εξής:

28. Η «...» κατέθεσε κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς της το ΕΕΕΣ για τη συμμετοχή της στο διαγωνισμό (βλ. ηλεκτρονικό αρχείο με την ονομασία «...»). Στο Μέρος IV αυτού, το οποίο προορίζεται για τις δηλώσεις σχετικά με την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής δόθηκαν πράγματι οι παραπάνω απαντήσεις που αναφέρει η προσφεύγουσα. Όμως, στο Μέρος II «Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα» και στο ερώτημα «Ο ΟΦ είναι εγγεγραμμένος σε Εθνικό Σύστημα (Προ)Επιλογής - Κατά περίπτωση, ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων ή διαθέτει ισοδύναμο πιστοποιητικό [π.χ. βάσει εθνικού συστήματος (προ)επιλογής];» η «...» απάντησε «ΝΑΙ» και στη συνέχεια στο ερώτημα «Αναφέρετε την ονομασία του καταλόγου ή του πιστοποιητικού και τον σχετικό αριθμό εγγραφής ή πιστοποίησης, κατά περίπτωση» απάντησε τα εξής: «ΜΗΤΡΩΟ ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Μ.Ε.Ε.Π.) - ΑΡΙΘΜΟΣ Μ. Ε. Ε.Π.: ... - ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑ ΠΤΥΧΙΟΥ ΑΡ.ΠΡΩΤ.... /...-...-2023». Επίσης, στο ερώτημα «Αναφέρετε τα δικαιολογητικά στα οποία βασίζεται η εγγραφή ή η πιστοποίηση και κατά περίπτωση, την κατάταξη στον επίσημο κατάλογο» η παραπάνω εταιρεία απάντησε «Η ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΑΣΙΖΕΤΑΙ ΣΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 96 ΠΑΡ.1 ΤΟΥ Ν.3669/08 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ. Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗ ΣΤΙΣ ΚΑΤΩΘΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΡΓΩΝ – ΤΑΞΕΙΣ ΜΕΕΠΗ ΤΑΞΗ,Η ΤΑΞΗ,Η ΤΑΞΗ,1 ΤΑΞΗ, ΤΑΞΗ – Η εταιρεία δεν έχει υπερβεί τα ανώτατα επιτρεπτά όρια ανεκτέλεστου - Το ανεκτέλεστο υπόλοιπο εργολαβικών συμβάσεων της εταιρείας είναι ποσού ... €»

και στο ερώτημα «*Η εγγραφή ή η πιστοποίηση καλύπτει όλα τα απαιτούμενα κριτήρια επιλογής;*» απάντησε «*ΝΑΙ*».

29. Από το περιεχόμενο του παραπάνω όρου 22.Β. της Διακήρυξης που αφορά στα κριτήρια επιλογής των συμμετεχόντων, προκύπτει ότι απαιτείται η εγγραφή τους στο ΜΕΕΠ, χωρίς όμως να ζητείται ρητά η καταγραφή των σχετικών στοιχείων εγγραφής και μάλιστα σε συγκεκριμένο πεδίο του ΕΕΕΣ. Επομένως, η συμπλήρωση του ΕΕΕΣ της «...» δεν είναι πλημμελής ως προς την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής και δεν αντιβαίνει στις απαιτήσεις του όρου 22.Β., καθώς στο σχετικό πεδίο έχει δοθεί καταφατική απάντηση και συνεπώς προαποδείχθηκε η συνδρομή των απαιτούμενων προϋποθέσεων. Σε κάθε περίπτωση, στις παραπάνω δηλώσεις της εταιρείας «...» στο Μέρος II του ΕΕΕΣ «Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα» προκύπτει ότι έχουν δηλωθεί αναλυτικά και τα στοιχεία εγγραφής της στο ΜΕΕΠ. Επομένως, δεν συντρέχει λόγος απόρριψης της προσφοράς της «...», καθώς στον οικείο όρο της Διακήρυξης δεν προβλέπεται ρητά η δήλωση των στοιχείων εγγραφής στο ΜΕΕΠ και μάλιστα σε συγκεκριμένο πεδίο του, παρά μόνο η δέσμευσή για την εγγραφή σε αυτό, στην οποία η παραπάνω εταιρεία έχει προβεί ορθά. Επιπλέον, στην κρινόμενη περίπτωση τα στοιχεία εγγραφής στο ΜΕΕΠ έχουν δηλωθεί στο Μέρος II του ΕΕΕΣ της συμμετέχουσας εταιρείας και συνεπώς ο **τέταρτος λόγος** της προδικαστικής προσφυγής **θα πρέπει να απορριφθεί**.

30. Με τον **πέμπτο λόγο** η προσφεύγουσα στρέφεται κατά της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...» και προβάλλει ότι εσφαλμένα έγινε αποδεκτή, αν και στο ΕΕΕΣ που κατέθεσε και συγκεκριμένα στο Μέρος II Α': «Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα», στο ερώτημα: «*Κατά περίπτωση, ο οικονομικός «φορέας» είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων ή διαθέτει ισοδύναμο πιστοποιητικό [π.χ. βάσει εθνικού συστήματος (προ)επιλογής;]*», έδωσε ανακριβώς καταφατική απάντηση, η οποία είχε ως αποτέλεσμα να μην ενεργοποιηθεί και, κατά συνέπεια να μην συμπληρωθεί το επόμενο πεδίο ερωτήσεων και συγκεκριμένα το ερώτημα: «*Ο οικονομικός φορέας είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα*

στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να την πάρει απευθείας, μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μόλος διατίθεται αυτή δωρεάν;». Επομένως, κατά τα προβαλλόμενα, λόγω των παραπάνω δηλώσεων στο ΕΕΕΣ, η καταφατική δήλωση του οικονομικού φορέα «...» περί εγγραφής του στον επίσημο κατάλογο είναι ανακριβής και εσφαλμένη, αφού μάλιστα, όπως προκύπτει από την αναζήτηση της προσφεύγουσας στην επίσημη ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Μητρώων του ... (...) με βάση τα στοιχεία που αναφέρει ο συμμετέχων στο ΕΕΕΣ του και συγκεκριμένα με βάση τον αριθμό του ΜΕΕΠ του (...) είναι εγγεγραμμένος στην ...η τάξη του ΜΕΕΠ και ως εκ τούτου δεν μπορεί να λάβει ενημερότητα πτυχίου, η οποία και μόνο σε συνδυασμό με την εγγραφή στην ...η τάξη και άνω λειτουργεί ως επίσημος κατάλογος. Κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο «...» προέβη σε ανακριβή δήλωση στο ΕΕΕΣ ως προς το ότι διαθέτει Ενημερότητα Πτυχίου και ότι δεν προαπέδειξε κατά τους σχετικούς όρους της Διακήρυξης ότι θα είναι σε θέση να προσκομίσει τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού περί αθέτησης των φορολογικών και κοινωνικοασφαλιστικών υποχρεώσεων της και σε κάθε περίπτωση προσκόμισε ΕΕΕΣ μη νόμιμα συμπληρωμένο και με ελλιπές περιεχόμενο. Για τον παραπάνω λόγο προσφυγής λεκτέα τα εξής:

31. Στο άρθρο 83 του ν. 4412/2016 «Επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων και πιστοποίηση από οργανισμούς δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου» ορίζονται τα εξής: «1. Η λειτουργία όλων των επίσημων καταλόγων εγκεκριμένων εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των μελετητών, που προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες εθνικές διατάξεις ή/και η πιστοποίηση από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α', διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. (...). 2. (...). 3. Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους ή διαθέτουν πιστοποιητικό μπορούν, για την εκάστοτε σύμβαση, να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης. Στα πιστοποιητικά αυτά αναφέρονται τα

δικαιολογητικά βάσει των οποίων έγινε η εγγραφή των εν λόγω οικονομικών φορέων στον επίσημο κατάλογο ή η πιστοποίηση και η κατάταξη στον εν λόγω κατάλογο. 4. Η πιστοποιούμενη εγγραφή στους επίσημους καταλόγους από τους αρμόδιους οργανισμούς ή το πιστοποιητικό, που εκδίδεται από τον οργανισμό πιστοποίησης, συνιστά τεκμήριο καταλληλότητας όσον αφορά τις απαιτήσεις ποιοτικής επιλογής, τις οποίες καλύπτει ο επίσημος κατάλογος ή το πιστοποιητικό. 5. Η εγγραφή και κατάταξη στα Μ.Ε.Ε.Π., Μητρώο Μελετητών και Μητρώο ..., και η κατοχή αντίστοιχου πτυχίου αποτελεί τεκμήριο τεχνικής καταλληλότητας γενικής εμπειρίας».

32. Επίσης, στην Δ15/οικ/15658/04.09.2013 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων ορίζεται ότι: «1. Σε κάθε εργοληπτική επιχείρηση, η οποία είναι εγγεγραμμένη στις τάξεις 3η έως και 7η του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.Ε.Π.) χορηγείται έγγραφο με τίτλο «Ενημερότητα Πτυχίου» (εφεξής Ε.Π.), το οποίο προσκομίζεται στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων έργων και υποκαθιστά τα δικαιολογητικά του άρθρου 2 της παρούσας, τα οποία δεν υποβάλλονται κατά τη δημοπρασία. Η υποκατάσταση των επιμέρους δικαιολογητικών από την Ε.Π. χωρεί και στις περιπτώσεις που από τη Διακήρυξη συγκεκριμένου έργου εσφαλμένα δεν προβλέπεται η προσκόμιση Ε.Π.».

33. Ακόμα, στον όρο 22.Α. της επίμαχης Διακήρυξης «Λόγοι αποκλεισμού» ορίζεται ότι: «Αποκλείεται από τη συμμετοχή στην παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης (διαγωνισμό) προσφέρων οικονομικός φορέας, εφόσον συντρέχει στο πρόσωπό του (εάν πρόκειται για μεμονωμένο φυσικό ή νομικό πρόσωπο) ... ένας από τους λόγους των παρακάτω περιπτώσεων: (...) 22.Α.2. α) όταν ο προσφέρων έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και αυτό έχει διαπιστωθεί από δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ ... ή/και β) όταν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι ο προσφέρων έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης».

Περαιτέρω, στον όρο 23 της Διακήρυξης «Αποδεικτικά μέσα κριτηρίων ποιοτικής επιλογής» και ειδικότερα στο εδάφιο 23.1 αυτού ορίζεται ότι: «Κατά την υποβολή

προσφορών οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 79 παρ. 1 του ν. 4412/2016, το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις του άρθρου 22 Α της παρούσας, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθορισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 22 Β-Ε της παρούσας. (...) Ο οικονομικός φορέας φέρει την υποχρέωση, να δηλώσει, μέσω του ΕΕΕΣ, με ακρίβεια στην αναθέτουσα αρχή, ως έχουσα την αποκλειστική αρμοδιότητα ελέγχου για την τυχόν συνδρομή λόγων αποκλεισμού, την κατάστασή του σε σχέση με τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 73 του ν. 4412/2016 και στο άρθρο 22.Α της παρούσας και ταυτόχρονα να επικαλεσθεί και τυχόν ληφθέντα μέτρα προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας του». Επίσης, στο εδάφιο 23.2 «Δικαιολογητικά - Αποδεικτικά μέσα» του ίδιου όρου ορίζεται ότι «Το δικαίωμα συμμετοχής και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής, όπως ορίστηκαν στα άρθρα 21 και 22 της παρούσας, κρίνονται: α) κατά την υποβολή της προσφοράς, με την υποβολή του ΕΕΕΣ».

34. Η θέσπιση και η υποχρεωτική χρήση του ΕΕΕΣ στον εκάστοτε διαγωνισμό ανάθεσης δημόσιας σύμβασης άνω των ορίων των οδηγιών, εξυπηρετεί, μεταξύ άλλων, το σκοπό παράκαμψης, κατά το στάδιο υποβολής και αξιολόγησης του συνόλου των προσφορών, της ανάγκης προσκόμισης από τους οικονομικούς φορείς σημαντικού αριθμού πιστοποιητικών ή άλλων εγγράφων που σχετίζονται με τα κριτήρια αποκλεισμού και τα κριτήρια επιλογής προκειμένου να αποφευχθεί διοικητικός φόρτος, τόσο για τις αναθέτουσες αρχές, όσο και για τους οικονομικούς φορείς. Ωστόσο, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να είναι σε θέση να αποδείξουν με τα κατάλληλα και απαιτούμενα στη Διακήρυξη έγγραφα, όσα δηλώνουν υπεύθυνα με το ΕΕΕΣ. Περαιτέρω, το ΕΕΕΣ, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 79 του ν. 4412/2016 συμπληρώνεται με βάση τον Εκτελεστικό Κανονισμό 2016/7 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις απαιτήσεις της εκάστοτε Διακήρυξης. Από τα οριζόμενα στον παραπάνω Εκτελεστικό Κανονισμό ως προς το Μέρος II.Α. προκύπτει ότι εφόσον ο οικονομικός φορέας απαντήσει αρνητικά στο

ερώτημα αν είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο και εφόσον η Διακήρυξη απαιτεί να αποδεικνύει ότι είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερος για την ανάληψη της υπό ανάθεση σύμβασης, τότε οφείλει να απαντήσει θετικά στο ερώτημα: «Ο οικονομικός φορέας είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να την πάρει απευθείας, μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος διατίθεται αυτή δωρεάν;», έτσι ώστε να προαποδείξει την μη συνδρομή των σχετικών λόγω αποκλεισμού στο πρόσωπό του. Δηλαδή, το Μέρος αυτό του ΕΕΕΣ θέτει το αρχικό ερώτημα αν ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο προβλέποντας τη δυνατότητα απάντησης με «ΝΑΙ» ή «ΟΧΙ». Ανάλογα με την απάντηση που πρέπει να επιλέξει ο οικονομικός φορέας, το ΕΕΕΣ προβλέπει δύο ομάδες ερωτήσεων. Η πρώτη περιλαμβάνει τέσσερις ερωτήσεις (συγκεκριμένα «Αναφέρετε την ονομασία του καταλόγου ή του πιστοποιητικού και τον σχετικό αριθμό εγγραφής ή πιστοποίησης, κατά περίπτωση;», «Εάν το πιστοποιητικό εγγραφής ή η πιστοποίηση διατίθεται ηλεκτρονικά, αναφέρετε;», «Αναφέρετε τα δικαιολογητικά στα οποία βασίζεται η εγγραφή ή η πιστοποίηση και κατά περίπτωση, την κατάταξη στον επίσημο κατάλογο» και «Η εγγραφή ή η πιστοποίηση καλύπτει όλα τα απαιτούμενα κριτήρια επιλογής;») και απαντάται από τους οικονομικούς φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο, ενώ η δεύτερη περιλαμβάνει μια μόνο ερώτηση και απαντάται από τους οικονομικούς φορείς που δεν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο («Ο οικονομικός φορέας είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να την πάρει απευθείας, μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος διατίθεται αυτή δωρεάν»). Αντίστροφα, στην περίπτωση κατά την οποία ο συμμετέχων οικονομικός φορέας δώσει θετική απάντηση στο ερώτημα περί της εγγραφής του σε επίσημο κατάλογο, τότε απαλλάσσεται από την υποχρέωση να απαντήσει στο ερώτημα περί της δυνατότητάς του να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων.

35. Στην προκειμένη περίπτωση, ο «...» κατέθεσε στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού το ΕΕΕΣ του ως δικαιολογητικό συμμετοχής (βλ. ηλεκτρονικό αρχείο με την ονομασία «...»), στο Μέρος II Α του οποίου και στην ερώτηση *«Κατά περίπτωση, ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων ή διαθέτει ισοδύναμο πιστοποιητικό [π.χ. βάσει εθνικού συστήματος (προ)επιλογής];»* απάντησε θετικά (ΝΑΙ). Στη συνέχεια, στην ερώτηση *«Αναφέρετε την ονομασία του καταλόγου ή του πιστοποιητικού και τον σχετικό αριθμό εγγραφής ή πιστοποίησης, κατά περίπτωση»* απάντησε τα εξής: *«ΜΗΤΡΩΟ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Μ.Ε.Ε.Π.): Αρ. Μ.Ε.Ε.Π. ...»*, στην ερώτηση *«Εάν το πιστοποιητικό εγγραφής ή η πιστοποίηση διατίθεται ηλεκτρονικά, αναφέρετε»* απάντησε: *«Μ.Ε.Ε.Π. δεν διατίθεται ηλεκτρονικά αλλά μπορεί να γίνει έλεγχος και επιβεβαίωση των στοιχείων από την ηλεκτρονική σελίδα ...»* και στην ερώτηση *«Αναφέρετε τα δικαιολογητικά στα οποία βασίζεται η εγγραφή ή η πιστοποίηση και κατά περίπτωση, την κατάταξη στον επίσημο κατάλογο»* απάντησε *«Τα δικαιολογητικά εγγραφής είναι τα αναφερόμενα στην οικεία νομοθεσία (Ν.../08 άρθρα ...-... αναφορικά με το ΜΕΕΠ)»*. Τέλος, στην ερώτηση *«Η εγγραφή ή η πιστοποίηση καλύπτει όλα τα απαιτούμενα κριτήρια επιλογής;»* απάντησε «ΝΑΙ».

36. Μετά τα παραπάνω θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι στην προκειμένη περίπτωση με το ΕΕΕΣ που κατέθεσε ο «...» και με τις απαντήσεις που έδωσε στο Μέρος II Α, δεν δεσμεύθηκε για τη μη συνδρομή του λόγου αποκλεισμού που ορίζεται στον όρο 22 Α.2 εδ. β' της Διακήρυξης περί μη αθέτησης των υποχρεώσεων του ως προς την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Και αυτό γιατί η καταφατική δήλωσή του στο ΕΕΕΣ περί εγγραφής του σε επίσημο κατάλογο οικονομικών φορέων, όπως αυτή εξειδικεύθηκε δηλώνοντας στη συνέχεια ότι είναι εγγεγραμμένος στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων με αριθμό Μ.Ε.Ε.Π. ..., που αντιστοιχεί στην ...^η τάξη, δεν μπορεί με βάση τα οριζόμενα στο άρθρο 83 παρ. 5 του ν. 4412/2016 να τον απαλλάξει από την υποχρέωση υποβολής φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, καθώς για την παράκαμψη της υποχρέωσης αυτής ή άλλως για την εναλλακτική εκπλήρωσή της, απαιτείται κατά τις παραπάνω διατάξεις η εγγραφή του οικονομικού φορέα στην 3η έως και 7η τάξη του ΜΕΕΠ,

με την οποία εξασφαλίζει και Ενημερότητα Πτυχίου σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Απόφαση του Υπουργού Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων με αριθμό Δ15/οικ/15658/04.09.2013. Στη συνέχεια, λόγω της παραπάνω καταφατικής, αν και ανακριβούς δήλωσής του, ο «...» παρέλειψε να απαντήσει στο ερώτημα «Ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν;».

37. Ωστόσο, ο «...» δεν όφειλε να απαντήσει στην ερώτηση περί εγγραφής του σε επίσημο κατάλογο, καθώς η εγγραφή του ...η τάξη του ΜΕΕΠ, δεν μπορεί, με βάση τα οριζόμενα στο άρθρο 83 παρ. 5 του ν. 4412/2016, να τον απαλλάξει από την υποχρέωση υποβολής φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας. Περαιτέρω, το γεγονός ότι παρέλειψε να απαντήσει στο παραπάνω ερώτημα «Ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν;», οδηγηθείς από την προηγούμενη καταφατική του απάντηση στην ερώτηση περί εγγραφής σε επίσημο κατάλογο, δεν συνιστά πλημμέλεια της προσφοράς του. Και αυτό γιατί στο Μέρος III του ΕΕΕΣ «Λόγοι Αποκλεισμού» και στο πεδίο Β' «Λόγοι που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης» στα ερωτήματα «Καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης: Καταβολή φόρων - Ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά την καταβολή φόρων, τόσο στη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος όσο και στο κράτος μέλος της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, εάν είναι άλλο από τη χώρα εγκατάστασης;» και «Καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης - Ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά την καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, τόσο στη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος όσο και στο κράτος μέλος της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, εάν είναι άλλο από τη χώρα εγκατάστασης;» ο «...» έδωσε αρνητική απάντηση. Συνεπώς, ο

παραπάνω συμμετέχων δεσμεύθηκε για την προσκόμιση φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας και προαπέδειξε τη μη συνδρομή του λόγου αποκλεισμού του όρου 22 Α.2 εδ. α' και β' της Διακήρυξης με τη δήλωσή του στο ειδικό προς αυτό Μέρος ΙΙΙ του ΕΕΕΣ «Λόγοι Αποκλεισμού» και άρα προκύπτει τελικά από την προσφορά του η δέσμευσή του περί του ότι παρίσταται φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερος και ότι είναι σε θέση να αποδείξει αυτό με τα απαιτούμενα έγγραφα (βλ. και ΣΤΕ ΕΑ 212/2021 σκ. 10). Κατά συνέπεια, ο **πέμπτος λόγος** προσφυγής κατά του οικονομικού φορέα «...» προβάλλεται αβάσιμα και **θα πρέπει να απορριφθεί.39.** Με τον **έκτο λόγο** η προσφεύγουσα στρέφεται κατά της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...» και προβάλλει ότι θα έπρεπε να κριθεί απορριπτέα, λόγω του γεγονότος ότι στην αιτιολόγηση που της ζητήθηκε και κατέθεσε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 88 του ν. 4412/2016 δεν παρείχε εξηγήσεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που είχε λάβει. Σχετικά με τον παραπάνω προβαλλόμενο ισχυρισμό λεκτέα τα εξής:

38. Το άρθρο 88 του ν. 4412/2016 με τίτλο «Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές» προβλέπει ότι: «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. 2. Οι εξηγήσεις της παρ. 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου

131, περί υπεργολαβίας, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 89, περί δικαιολογητικών σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές».

39. Επίσης, στο άρθρο 89 του ν. 4412/2016 με τίτλο «Δικαιολογητικά σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές» ορίζονται τα εξής: «1. Για την απόδειξη ότι η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση είναι σύμφωνη με την εσωτερική αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 88, ο προσφέρων προσκομίζει, εντός της τεθείσας προθεσμίας, ιδίως και κατά περίπτωση τα κατωτέρω έγγραφα: α) σε περιπτώσεις χορήγησης ενίσχυσης στο πλαίσιο του Κανονισμού *de minimis* (ενισχύσεις ήσσονος σημασίας), την κανονιστική πράξη του μέτρου ενίσχυσης και την ατομική πράξη έγκρισης χορήγησης της ενίσχυσης όταν προβλέπεται η έκδοσή της, β) στις λοιπές περιπτώσεις: αα) δημοσίευση στην είτε της εγκριτικής του μέτρου ενίσχυσης απόφασης της Επιτροπής είτε του συνοπτικού δελτίου πληροφοριών του μέτρου ενίσχυσης και ββ) την κανονιστική πράξη του μέτρου ενίσχυσης και την ατομική πράξη έγκρισης χορήγησης της ενίσχυσης όταν προβλέπεται η έκδοσή της».

40. Στην κρινόμενη περίπτωση κατόπιν του αιτήματος της αναθέτουσας αρχής με ημερομηνία2024 (βλ. ηλεκτρονικό αρχείο με την ονομασία «...»), ο οικονομικός φορέας «...» κλήθηκε σε αιτιολόγηση της οικονομικής του προσφοράς, η οποία χαρακτηρίσθηκε μαζί με άλλες ότι εμπίπτει στην κατηγορία των ασυνήθιστα χαμηλών λόγω της διαπιστωθείσας απόκλισης από τον μέσο όρο των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών. Ο παραπάνω συμμετέχων ανταποκρινόμενος στην παραπάνω κλήση της αναθέτουσας αρχής κατέθεσε δια μέσου του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 04.11.2024 το ηλεκτρονικά υπογεγραμμένο έγγραφο με θέμα: «Πρόσκληση για αιτιολόγηση ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών σχετικά με το έργο: «...» (Α/Α Διαγωνισμού: ...)» (βλ. ηλεκτρονικό αρχείο με την ονομασία «...») παραθέτοντας τις ζητηθείσες εξηγήσεις αναφορικά με τον ασυνήθιστα χαμηλό χαρακτήρα της οικονομικής τους προσφοράς.

41. Όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, από την διαδικτυακή αναζήτηση που πραγματοποίησε στην ιστοσελίδα «...», για την οποία προσκομίζει και σχετικό έγγραφο, ο παραπάνω οικονομικός φορέας έχει λάβει κρατική ενίσχυση με τα στοιχεία: κωδικός επενδυτικού στοιχείου ... και κωδικός, ποσού ... ευρώ, ως «...». Όμως, στην αιτιολόγηση της προσφοράς που κατέθεσε δεν προέβη σε οποιαδήποτε δήλωση σχετικά με την παραπάνω κρατική ενίσχυση που έλαβε και για το λόγο αυτό η υποβληθείσα αιτιολογία είναι πλημμελής. Ειδικότερα, κατά τον προβαλλόμενο ισχυρισμό ο «...» πλημμελώς παρέλειψε να παραθέσει τα ειδικά στοιχεία των κρατικών ενισχύσεων που έλαβε, σύμφωνα με το άρθρο 89 του ν. 4412/2016, προκειμένου να αποδείξει ότι είναι σύμφωνες με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι ενδέχεται να έχουν επηρεάσει την οικονομική του προσφορά και πρέπει να ελεγχθεί το νόμιμο ή παράνομο αυτών, και ειδικότερα το ενδεχόμενο να είναι ασύμβατες με την εσωτερική αγορά. Όπως επίσης υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η παράλειψη αυτή εμποδίζει την αναθέτουσα αρχή να εξετάσει τα πλήρη οικονομικά στοιχεία και την ύπαρξη και συμβατότητα των ενισχύσεων αυτών με την εσωτερική αγορά, ως προβλέπεται στα παραπάνω άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016. Τέλος, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι σε κάθε περίπτωση η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» θα πρέπει να απορριφθεί λόγω της θεμελίωσης του λόγου αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' και του άρθρου 22.Α.4.(ζ), διότι απέκρυψε από την αναθέτουσα αρχή την πληροφορία σχετικά με τις ληφθείσες κρατικές ενισχύσεις.

42. Όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης, με τη οποία εγκρίθηκε το Πρακτικό Ι της Επιτροπής του Διαγωνισμού μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής και των οικονομικών προσφορών των συμμετεχόντων, η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» έχει ήδη κριθεί απορριπτέα μετά την αρνητική γνωμοδότηση της Επιτροπής Διαγωνισμού, ως προς τις εξηγήσεις που παρείχε για την σχετικά με το ασυνήθιστα χαμηλό της προσφοράς του. Ειδικότερα, στο σχετικό Πρακτικό της Επιτροπής του Διαγωνισμού, που ενσωματώθηκε στην προσβαλλόμενη απόφαση, αναφέρονται τα εξής: «Για τον διαγωνιζόμενο Οικονομικό Φορέα με την επωνυμία: «...» η επιτροπή του διαγωνισμού έκρινε ότι τα παρασχεθέντα από τον Οικονομικό

Φορέα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το επίπεδο του κόστους και της προτεινόμενης προσφοράς του, διότι: α) η ανάλυση του Ο.Φ. ιδιαίτερα στο έμμεσο κόστος είναι ελλιπής και β) ο Ο.Φ. δεν έχει προσκομίσει εντός της τεθείσας προθεσμίας (έως την ...-...-2024), ούτε έχει κάνει αναφορά στα δικαιολογητικά της παρ.2, άρθρο 89, ν. 4412/16, ήτοι: α) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και β) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους, τα οποία αποδεικνύουν την συμμόρφωσή του Οικονομικού Φορέα προς τις υποχρεώσεις της παρ.2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, περίπτωση δ' παρ.2 του άρθρου 88, του Ν.4412/16, με την οποία ορίζονται τα κάτωθι: Άρθρο 88 Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) «Παράγραφος 3: Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 18.» Άρθρο 89 Δικαιολογητικά σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. «Παράγραφος 2: Για την απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ.2 του άρθρου 18 σύμφωνα με την σύμφωνα με την περίπτωση δ' παρ.2 του άρθρου 88, ο προσφέρων προσκομίζει, εντός της τεθείσας προθεσμίας, τα παρακάτω: α) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και β) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους.» Συνεπώς η Επιτροπή Διαγωνισμού θεωρεί πως οι εξηγήσεις του οικονομικού φορέα με την επωνυμία: «...», δεν είναι ικανοποιητικές, καθόσον λείπουν απαραίτητα στοιχεία για την αξιολόγησή της και γνωμοδοτεί κατά της αποδοχής της προσφοράς του από την Αναθέτουσα Αρχή».

43. Επίσης όπως προκύπτει από τον ηλεκτρονικό φάκελο της υπόθεσης ο «...» δεν έχει ασκήσει προδικαστική προσφυγή κατά του αποκλεισμού του από το

διαγωνισμό, ούτε και παρέμβαση κατά των πρόσθετων λόγων απόρριψης της προσφοράς του, που προβάλλει η προσφεύγουσα.

44. Σύμφωνα με τα όσα θεωρητικά και νομολογιακά έχουν κριθεί το έννομο συμφέρον θα πρέπει να είναι άμεσο, από την άποψη ότι το προβαλλόμενο προσωπικό συμφέρον πρέπει να συνδέεται αιτιωδώς με το πρόσωπο του προσφεύγοντος, χωρίς να παρεμβάλλεται συμφέρον τρίτου και ενεστώως, δηλαδή να είναι υπαρκτό και όχι μελλοντικό (Π. Δαγτόγλου, Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2014). Πρέπει, επομένως, να υπάρχει συρροή των κάτωθι: α) η προσβαλλόμενη πράξη να έχει προκαλέσει βλάβη, υλική ή ηθική, και β) να υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της προσβαλλόμενης πράξης και της προβαλλόμενης βλάβης (ΣΤΕ 7μ. 1898/2016), ήτοι μια ειδική έννομη σχέση του προσφεύγοντα με την προσβαλλόμενη πράξη (Σπ. Βλαχόπουλος, Όψεις της δικαστικής προστασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας – το παράδειγμα του ν. 2522/1997 για τα δημόσια έργα, 1998, σελ 199, Δ. Ράικος, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, 2017, σελ. 745 επ.). Περαιτέρω, το έννομο συμφέρον πρέπει να είναι και ενεστώως, ήτοι η βλάβη που προκαλείται στον ενδιαφερόμενο να έχει ήδη επέλθει ή να είναι βέβαιο ότι θα επέλθει κατά το χρόνο άσκησης της προσφυγής (ΣΤΕ 1442/97 ΔΔικ 1997/1136) και να υφίσταται σωρευτικά τόσο κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης, όσο και κατά την άσκηση της προσφυγής και την εξέταση αυτής (παρ. ενδεικτικά ΣΤΕ 956/95 ΔΔικ 1995/577, ΣΤΕ Ολομ. 280/96 ΔΔικ 1996/844, ΔΤΕ 416/2002λ 2239/2003, Κωνσταντίνος Β. Χιώλος, «Το έννομο συμφέρον στην ακυρωτική δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας», ΔιοικΔ, 2010, τ. 4, σελ 846-7). Επίσης, η βλάβη, ως βασικό στοιχείο της θεμελίωσης του εννόμου συμφέροντος, πρέπει να προσδιορίζεται ειδικά (ΣΤΕ 1995/2016). Οφείλει, δηλαδή, ο προσφεύγων να επικαλείται τις δυσμενείς μεταβολές που επέρχονται σε βάρος του από την πράξη προς θεμελίωση του έννομου συμφέροντός του για άσκηση προσφυγής (βλ. ΣΤΕ 3905/2004).

45. Επίσης, με την απόφαση του ΔΕΕ της ... 2021 (C-771/19 - NAMA κ.λπ., σκ. 39-42) έχει κριθεί ότι *«Όσον αφορά τους ισχυρισμούς τους οποίους μπορεί να προβάλλει ένας αποκλεισθείς προσφέρων στο πλαίσιο μιας τέτοιας προσφυγής,*

παρατηρείται ότι η οδηγία .../13 δεν προβλέπει άλλη απαίτηση πέραν εκείνης του άρθρου 1, παράγραφος 1, η οποία ορίζει ότι ο προσφέρων αυτός μπορεί να προβάλλει ισχυρισμούς που αφορούν παραβίαση της ενωσιακής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων ή των εθνικών κανόνων μεταφοράς της εν λόγω νομοθεσίας. Εξάλλου, στη σκέψη 29 της απόφασης της ... 2016, PFE (C 689/13, EU:C:2016:199), το Δικαστήριο επισήμανε ότι οι διαφορές των ισχυρισμών που προβάλλουν οι προσφέροντες οι οποίοι αποκλείστηκαν από τη διαδικασία σύναψης της επίμαχης σύμβασης δεν ασκούν επιρροή στην εφαρμογή της νομολογιακής αρχής που υπομνήσθηκε στη σκέψη 31 της παρούσας απόφασης. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο αποκλεισθείς προσφέρων δικαιούται να προβάλλει οποιονδήποτε ισχυρισμό κατά της απόφασης περί αποδοχής άλλου προσφέροντος, συμπεριλαμβανομένων των ισχυρισμών που δεν έχουν σχέση με τις πλημμέλειες λόγω των οποίων αποκλείστηκε η προσφορά του. Τούτου δοθέντος, η νομολογιακή αρχή που υπομνήσθηκε στη σκέψη 31 της παρούσας απόφασης ισχύει μόνον εφόσον ο αποκλεισμός του προσφέροντος δεν έχει επικυρωθεί με απόφαση έχουσα ισχύ δεδικασμένου (πρβλ. αποφάσεις της 11ης Μαΐου 2017, Archus και Gama, C 131/16, EU:C:2017:358, σκέψεις 57 και 58, και της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, Lombardi, C 333/18, EU:C:2019:675, σκέψεις 31 και 32)».

46. Μετά τα παραπάνω προκύπτει ότι στην προκειμένη περίπτωση ο «...» κατά το χρόνο άσκησης της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής **έχει αποκλεισθεί οριστικά από το διαγωνισμό**, καθώς η οικονομική προσφορά και πιο συγκεκριμένα η αιτιολόγηση αυτής δεν κρίθηκε σύμφωνη με τα οριζόμενα στο άρθρο 88 του ν. 4412/2016 και η ίδια δεν αμφισβήτησε τον αποκλεισμό της. Επομένως, δεν υφίσταται βλάβη της προσφεύγουσας από την προσβαλλόμενη απόφαση, κατά το μέρος αυτής που αναφέρεται στην προσφορά του οικονομικού φορέα «...» και άρα οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί κατά του παραπάνω προβάλλονται χωρίς έννομο συμφέρον της προσφεύγουσας και θα πρέπει να απορριφθούν (πρβλ. ΣΤΕ 1646/2022, σκ. 31 – 32, ΔΕΦΑΘ 739/2023, 1879/2022, 1144/2022 κ.α.).

47. Κατόπιν των παραπάνω σκέψεων, η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή θα πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή και να επιστραφεί το κατατεθέν παράβολο.

Για τους λόγους αυτούς

1. Δέχεται εν μέρει την προδικαστική προσφυγή.
2. Ακυρώνει την προσβαλλόμενη κατά το μέρος αυτής με το οποίο έγινε δεκτή η προσφορά της παρεμβαίνουσας.
3. Απορρίπτει την παρέμβαση.
4. Ορίζει την επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 27 Ιανουαρίου 2025 και εκδόθηκε στις 11 Φεβρουαρίου 2025 στην Αθήνα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ ΧΑΡΙΤΟΥ